

Olje- og energidepartementet

Vår ref.:
[Navn]Deres ref.:
[Navn]Dato:
13. desember 2023

Innspill til Olje- og energidepartementets høring om Strømprisutvalgets rapport

Innledning

Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening er den største masterforeningen i Norge, og den største fagforeningen i Akademikerne med over 105 000 medlemmer. Våre medlemmer har mastergrad eller mer fra tekniske og naturvitenskapelige fagområder.

Strømprisutvalget hovedoppgave har vært å utrede og drøfte ulike modeller for stabile, forutsigbare og konkurransedyktige strømpriser til husholdninger, industri og næringsliv, og som sikrer investeringer i fornybar energi. Norge har god tilgang på regulerbar vannkraft og ambisjoner om et grønt industriløft. Utvalget konkluderer med at det er mulig å bevare og videreutvikle det komparative fortrinnet som Norge har på kraftområdet, og at det er mulig for Norge å ha lavere kraftpriser enn landene rundt oss.

Tekna konsentrerer dette høringsinnspillet om viktige forutsetninger for en sterk kraftbalanse. I denne sammenheng viser vi til våre innspill til Energikommisjonen, Energimeldingen, og Strømnettutvalget.¹ Tekna er positive til utbygging av ny fornybar energi og støttet Stortingets ambisjoner om havvindutbygging. Det er også behov for utbygging av nettkapasitet og større saksbehandlingskapasitet i NVE. Energieffektivisering i industri og byggsektoren er viktige tiltak med kort tidshorison. Tekna er skeptiske til å benytte vannkraft til elektrifisering av oljeinstallasjoner til havs og har pekt på havvind som en aktuell løsning. Teknas synspunkter hva angår ordninger og forutsetninger for å utløse utbygging av fornybar kraft er bl.a. spilt inn til statsbudsjettet – herunder rammebetingelser, Fol og tilgang til kompetanse.²

---

¹ [Teknas innspill til energimeldingen](#) (april 2022); [Teknas innspill til energikommisjonen](#) (mai 2022); [Teknas innspill til strømnettutvalgets utredning](#) (september 2022); [Teknas innspill til energikommisjonens rapport](#) (mai 2023); [Teknas innspill til Forslag til program for strategisk konsekvensutredning av nye områder til fornybar energiproduksjon til havs](#) (juni 2023)

² [statsbudsjett 2024 \(tekna.no\)](#); [Teknas innspill til statsbudsjettet for 2024](#)

Ulike markedsløsninger avhengig av en sterk kraftbalanse

Utvalget understreker flere steder i sin rapport at et kraftoverskudd er en grunnleggende forutsetning for stabile, forutsigbare og konkurransedyktige strømpriser. Utvalget drøfter ulike mulige tiltak i engrosmarkedet, sluttbrukermarkedet og berører også strømstøtteordningene. Ulike måter å fastsette strømpris på diskuteres av utvalget, men ingen alternativer kommer bedre ut enn dagens markedsbaserte ordning. Tekna merker seg at et enstemmig ekspertutvalg anbefaler å videreføre energimarkedet som ble innført ved energiloven i 1990, med enkelte justeringer.

Tekna slutter seg til utvalgets vurdering av at innføringen av den desentraliserte markedsbaserte styringen av kraftsystemet har bidratt til en mer effektiv utnyttelse av produksjonsressursene, lavere total kostnader til kraftforsyningen og mindre bruk av natur til energiformål. Vi erkjenner samtidig at energiomstillingen og priskrisen de siste årene har gjort det nødvendig med politisk besluttede strømstøtteordninger for å dempe uholdbare fordelingseffekter.

Tekna slutter seg også til utvalget som peker på at det er en politisk oppgave å omfordele gjennom strømstøtteordninger slik det har blitt gjort de siste årene etter at energipriskrisen traff Norge og Europa. Tekna har ingen kommentarer til forslagene fra utvalget om forbedring av eksisterende markeder gjennom tilgang på prissikring gjennom fremtidsmarkeder og marked for fastprisavtaler. Vi har heller ingen særskilte kommentarer til strømstøtteordningene, annet enn at de har vært, og vil være nødvendige når strømmarkedet gir så store utslag at høye priser truer privatøkonomi og næringsliv.

Utbygging av fornybar kraft krever forutsigbar politikk i en usikker tid

For å nå målene i klimapolitikken gjennomføres det nå en energiomlegging i Norge og Europa. Det innebærer nedstenging av kull- og etter hvert gasskraftverk, og utvikling av sol-, vind- og kjernekraft. Utvalget legger til grunn at EU vil akselerere energiomleggingen som følge av krigen mellom Russland og Ukraina og ønsket om å være uavhengig av russisk gass. Norges strømforsyning er basert på fornybar vannkraft, men det er ikke tilstrekkelig til å dekke den omfattende elektrifiseringen hele samfunnet nå går igjennom. For å nå klimamålene og for å legge om industriproduksjonen til nullutslipp legger regjeringen nå opp til å bygge mer fornybar kraft, først og fremst havvind.

Utvalget peker på at omleggingen av energisystemet krever mange vanskelige politiske beslutninger og gir stor usikkerhet for investorer. Det er utfordrende å beregne risiko for de nødvendige investeringene. Mange EU-land tar i bruk differansekontrakter der staten avlaster risiko og tar regningen hvis det viser seg at prosjekter ikke blir lønnsomme. Norske myndigheter vurderer det samme for utbygging av havvind.

Tekna mener det er viktig å erkjenne behovet for en langsiktig og stabil politikk for tildeling av konsesjoner og nødvendige virkemidler for å fremme teknologiutvikling i tidlig fase, og slik at utbyggingen av mer fornybar kraft kan komme i gang. Norge har i mange år vært i en særstilling der energi- og

kraftsektoren har gitt store offentlige inntekter. Denne tenkningen må snus for å få fart på de nødvendige investeringene. Det vil kreve risikoavlastende tiltak i stor skala for å sikre Norge en tilstrekkelig kraftforsyning i framtida til en konkurransedyktig pris. Etablering av store industrivirksomheter i Norge for produksjon av batterier, hydrogen, metaller eller andre materialer er avhengige av at politiske målsettinger om kraft- og nettutbygging følges opp av forutsigbare handlinger og investeringer.

Tekna vil i det følgende peke på ulike tiltak som kan bidra til økt kraftbalanse.

Havvind

Flytende havvind har i løpet av få år utviklet seg fra å være et satsingsområde for omstilling av norsk leverandørindustri beregnet for eksport – til å bli et satsingsområde for å doble energiforsyningen til det norske fastlandet. Forstyrrelser i verdikjedene grunnet corona-pandemi, krig i Europa og energikrise har ført til økte priser på nødvendige innsatsfaktorer og satt utbygging av havvind i fare.

Tekna mener regjeringen må bedre kraftbalansen ved å holde oppe tempoet i tildeling av konsesjoner for havvind og tilpasse subsidiene for å sikre framdrift i utbyggingen av nødvendig energiforsyning for norske husholdninger, industri og næringsliv.

Energieffektivisering

Utvalget peker på at energieffektivisering er et godt virkemiddel for en styrket kraftbalanse på kort sikt. I regjeringens handlingsplan for energieffektivisering fra oktober i år pekes det på at potensialet for energieffektivisering i byggsektoren fram mot 2050 tilsvarer 25 prosent av Norges totale strømforbruk. SINTEF har i en underlagsrapport til handlingsplanen beregnet at de vil koste 4-5 milliarder kroner i offentlige subsidier årlig fram til 2050 å utløse dette enøk-potensialet. I industrien har Centre for an Energy Efficient and Competitive Industry for the Future (HIGHEFF) beregnet at 20 tWh overskuddsvarme fra norsk industri kan benyttes til å effektivisere bedriftenes egne prosesser, eller kan benyttes av andre aktører i nærheten av fabrikkene.

Tekna mener at regjeringen må bedre kraftbalansen ved å lage en konkret plan med virkemidler og bevilgninger som utløser enøk-potensialet i byggsektoren fram mot 2050. Tekna mener at regjeringen må finne egnede virkemidler for å utnytte 20 tWh overskuddsvarme fra industrien.

Havvind som kompensasjon for landstrøm

Stortinget har forpliktet seg til at halvparten av petroleumsproduksjonen om få år vil drives av landstrøm. Ambisjonen bør være at havvind raskt må kompensere dette. Mekanismene for dette må utformes politisk. Om få år vil landstrøm til sokkelen forbruke en tiendedel av vannkraften. Det finnes ulike løsninger for direkte kobling av vindkraft til plattformene og som kan komme raskere enn planlagte konsesjonsbelagte vindparker.

Tekna mener regjeringen må bedre kraftbalansen ved å fremme løsninger som eksempelvis Hywind Tampen (Equinor), både for å erstatte landstrøm, men også for raskt å komme i gang med havvindprosjekter. Tekna mener det kan

være et delmål i havvindsatsingen å kompensere forbruket av landstrøm på sokkelen med havvind så raskt som mulig. Produksjon av havvind bør derfor raskt komme opp i 10-15 TWh årlig som kompensasjon for bruk av vannkraft til petroleumsutvinning.

Videreutvikling av dagens vannkraft

Tekna legger verneplanene for vassdrag til grunn og respekterer de politiske kompromisser som ligger i disse planene. Vi viser til at SINTEF, Norsk institutt for naturforskning og NTNU har pekt på at det er mulig å øke kraftproduksjonen og samtidig skape en netto miljøgevinst.

Tekna mener at ny kunnskap som både ivaretar naturverdier og som gir økt kraftproduksjon må tas i bruk ved utvikling av vannkraftprosjekter. Turbiner, rørgater og linjenettet må fornyes for å unngå krafttap og øke produksjonen av strøm. Tekna mener at prosjekter for å øke mulighetene for effektkjøring er spesielt gunstig i et framtidig kraftmarked med utbygging av variable kraftkilder som vind- og solkraft.

En bærekraftig energiforsyning må ta hensyn til naturverdier

Utvalget peker på at utbygging av fornybar energi vil gå på bekostning av naturverdier og at det må søkes politiske kompromisser som er holdbare. Utvalget beskriver dette som en balansekunst mellom forsyningssikkerhet, priser og natur. Uten gode politiske prosesser risikerer vi at uforutsigbarhet i de politiske rammebetingelser øker risikoen ved investeringer i fornybar energi. Det i sin tur øker prisen og hindrer utbygging. Det er ingen annen vei enn å gå alle stegene, og skynde seg langsomt.

Tekna slutter seg til utvalgets vurdering av at utbygging av kraft ikke kan «springe foran» det folk flest synes er akseptable tap av naturverdier, det vil si planter og dyreliv, for å oppnå forsyningssikkerhet og lave, stabile strømpriser. Tekna mener at det må avsettes tilstrekkelige forskningsmidler til å gjennomføre natur- og miljøkartlegginger i forkant av beslutninger om utbygging og utvikling av teknologi og løsninger som reduserer negative miljøkonsekvenser.

Tekna mener det er viktig å begrense og sikre varig tap av plante- og dyreliv i forbindelse med utbygging av fornybar kraft. Vi støtter Stortingets tidligere vedtak om å verne naturen mot flere store vannkraftutbygginger, og vi er opptatt av at arealer tilbakeføres til naturen når det hensiktsmessig og mulig. Når det gjelder vindkraft på land støtter Tekna dagens politikk der kommunene har fått ansvaret for å veie disse hensynene opp mot hverandre ut fra lokale vurderinger. Og det vil kreves et godt kunnskapsgrunnlag i kommende havvindsatsinger slik at det tas hensyn til miljø og naturmangfold.

Med vennlig hilsen

Line Henriette Holten
generalsekretær